

PŘEŽIJÍ STARÉ TRVALE UDRŽITELNÉ DOMY?

Česká televize uvedla dne 13. 12. 2009 v hlavním vysílacím čase vítězný snímek Eko-filmu „Architekt odpadu“, portrét amerického stavitele Michaela Reynoldse, který natočil přední britský dokumentarista Oliver Hodge. Domy s filozofií trvalé udržitelnosti jsou stále více středem zájmu stále větší skupiny lidí. Současná hospodářská krize také nahrává požadavkům levného a účelného bydlení, proto několik zkušeností z praxe.

Jak bydlet dobře a levně?

Kdysi jsem bydlel v panelovém domě, ale později se mi podařilo vyměnit byt za domek na venkově. A moje měsíční náklady na bydlení v panelovém domě byly totožné s náklady bydlení v domku asi na jeden rok. U domku mám zahradu i garáž, všechny práce zvládnou svépomocí. Objekt zemědělské usedlosti není nejnovější, je již asi dvě stě let starý a má asi metrové kamenné zdi. Není k tomu žádná kolaudace, ani žádný stavební náskres. Vše je však v souladu s dnešním platným stavebním zákonem a pro následnou citlivou rekonstrukci není třeba jednání se stavebním úřadem. Lze si tedy vybrat, zda stavět novostavbu či recyklovat nějaký starší domek svépomocí. Oslovený řemeslník obvykle řekne, že starší domek je „na buldozer“ a že se s ním nedá nic dělat. Ony ty opravy jsou velice pracné na hlavu i na ručičky. Pohodová rekonstrukce ve stylu trvalé udržitelnosti svépomocí může trvat i desetiletí. Celkové náklady při svépomoci jsou asi třetinové proti dodavatelským nákladům stavebních firem. Stavba může utužit i rozvrátit rodinu, je to hektický vrcholový výkon. Každý však ve stáří může bydlet tak, jak se během života přičiní. Není žádný univerzální návod, jak levně a dobře bydlet. Je však mnoho zkušeností, ze kterých se lze poučit.

Teplá domova

Asi nejběžnějším topidlem v Čechách posledního půlstoletí jsou hranatá kamna typu Petra na dřevo, uhlí i novodobé ekologické brikety. Malé pořizovací i provozní náklady, jen je třeba umět zacházet s ohněm. Jsou i jiné ekologičtější systémy temperování domova, ale většina z nich se musí v době extrémně mrazivých dnů přepnout na elektrokotel – a elektřina je nyní u nás vyráběna převážně spalováním uhlí. Pokud si v nedalekých uhelných skladech zakoupíte třeba jen jeden pytel kvalitního uhlí, vystačí asi na jeden mrazivý týden

a máte menší zplodiny z komína nežli soused z nekvalitního dřeva. Je velkým omylem myslet si, že kvalitního dřeva je dost a že je skoro zadarmo. Získávání palivového dřeva svépomocí je náročné na fyzickou práci a někdy dochází k nepříjemným úrazům. Proto je vhodné pořídit si ze začátku stará dobrá kamna na kvalitní uhlí, dřevěné brikety, dřevěné odřezky ze stavby i ekologicky spalitelný odpad a později idylické praskání dřeva v ohni doplnit tepelným čerpadlem či solárním systémem. Za teplo domova se obvykle spotřebuje nejvíce financí z rodinného rozpočtu, proto se vyplatí sledovat a využívat různé nové úsporné technologie.

Pohoda a klid

Americký architekt odpadu se ve své vlasti dostal do problémů a přišel o licenci. Ale vše zlé se později v dobré obrátilo a licence mu byla vrácena. Nové levné stavební materiály a stavba svépomocí či komunitním družstevnictvím byla těžko stravitelným soustem i pro demokracii v USA. Také v naší republice či v sousedním o mnoho ekologičtější Rakousku nelze libovolně postavit cokoliv. Ale dobré příklady táhnou a každá ekonomicky i ekologicky výhodná stavba přitahuje davy návštěvníků i pozdějších napodobovatelů. Takže i mnohé předpisy a zákony se postupně přizpůsobí většinovému názoru. Na území Česka je bohatá tradice různých staveb a snad máme v genech ještě trochu pochopení pro pohodové bydlení ve stylu trvale udržitelného života. Domy obvykle zajišťují přežití nepříznivých klimatických vlivů i pohodové prožití života svých obyvatelů. Domy své majitele i reprezentují. Každý může být architektem svého domu i svého života. V dalších článcích se pokusím popsat netradiční úpravy starého domu v souladu s přírodou.

Jan Papáček

Případné připomínky lze zasílat na e-mail: jenik.papacek@seznam.cz

Orobinec v ruce Krista

V třeboňské místní části zvané Kopeček na vršíčku, před vjezdem do města, na místě, kde kdysi stávala šibenice, je socha neznámého dávného sochaře: Odpočívající Kristus. Jednou jsem tudy jel automobilem po čerstvě napadaném sněhu, opatrně a pomalu. Ale zadní kola předběhla v mírné zatáčce ta přední a byl to nepříjemný kolotoč po kluzké vozovce dolů s kopce. A tehdy jsem pochopil, že ten svatý nahoře tam má své místo. Dávný naivní umělec z třeboňských močálů vložil Kristovi místo žezla do ruky orobinec. A právě orobincové oddenky či kořeny se v dobách nouze sušily a drtili na chlebovou mouku. Naši předkové nám zanechali různá poselství, jak se vypořádat se složitými situacemi. Jen se v tom vyznat a umět je číst. Po létech sytých zase následují někdy léta hladová. Lokální potravinová soběstačnost je jaksí v době možnosti levných dovozů z dalekých zemí jakýmsi luxusním přežitkem. Ale dovážené potraviny v superlevných obchodech jsou někdy takové kvality, že je nežere ani domácí zvířectvo. Navíc mám pocit, že různé nadnárodní firmy na českých zákaznicích testují, co lidský žaludek ještě vydrží. Celé naše české zemědělství je trochu na cestě s kopce, dobrodruzi sice zůstávají, ale mnoho lidí z tohoto oboru odchází. Neviditelná ruka trhu sice nenahradila tu ochrannou ruku Krista, ale nedávno jsem si prošel prodejny biopotravin v krajském městě a viděl jsem bohatý sortiment i velký zájem ze strany zákazníků. Lze to vyložit tak, že část lidí již pochopila, že méně potravin ve vyšší kvalitě nezatíží peněženku, ale podpoří radost ze života. Stále více lidí snad touží po chuti jíst z dob svého mládí, a proto vyhledávají potraviny bez chemie. Také zdravotní problémy vhání své nositele do náruče bioprodejen. Zdravý selský rozum je v genech většiny z nás, a ten by neměl dovolit zahynout našemu zemědělství a měl by podporovat rozvoj domácí produkce v biokvalitě.

Jan Papáček

Díry ve střeše dočasně vyspravené rozřezanými umělohmotnými lahvemi (desetiletá ověřená životnost)

Původní stará střešní krytina natřená ekologickým vodou ředitelným Eternalem – a střecha vypadá jako nová (podrobněji bude popsáno v dalším článku)

